

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Saastevaba vesiniku tegevuskava – kohalike ja piirkondlike omavalitsuste panus kliimaneutraalsesse Euroopasse“

(2020/C 324/07)

Raportöör:	Birgit HONÉ (PES/DE), Alam-Saksi liidumaa föderaal- ja Euroopa asjade ja regionaalarengu minister
Viitedokument:	Omaalgatuslik arvamus

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

Olulisus kliimaneutraalse ELi saavutamiseks 2050. aastaks

1. väljendab suurt heameelt selle üle, et Euroopa Ülemkogu kiitis heaks eesmärgi saavutada 2050. aastaks ELis kliimaneutraalsus ning et Euroopa Komisjon soovib Euroopa kliimaseaduse ettepanekuga ⁽¹⁾ kinnistada selle ELi eesmärgi ka seadusandluses.
2. rõhutab keskkonnavalaselt ja sotsiaalselt jätkusuutliku majanduskasvu loomise tähtsust, eriti COVID-19 kriisi järel; Euroopa roheline kokkulepe ⁽²⁾ koos energia- ja ressursitõhusate, kliimasõbralike tehnoloogiliste ja sotsiaalsete uuendustega peab olema COVID-19 pandeemia järgse majanduse taastamise põhielement. ELis tuleb nüüd jõuliselt edendada puhta vesiniku kasutamist kui tulevikutehnoloogiat;
3. tunneb seepärast suurt heameelt asjaolu üle, et komisjon on käesolevas arvamuses sisalduvat nõudmist ennetades juba ELi vesinikustrategia esitanud ⁽³⁾; tunneb lisaks heameelt asjaolu üle, et ELi mitmeaastase finantsraamistiku (2021–2027) muudetud ettepanek koos sellele lisatud taastekavagaga võimaldab edendada puhta vesinikumajanduse arengut, ning kutsub nõukogu ja Euroopa Parlamenti üles neid võimalusi seadusandlikus protsessis hõlmama;
4. tuletab meelde, et kliimaneutraalsuse eesmärk eeldab elektri-, jahutus- ja küttevareustuse täielikku ümberkujundamist ning nõuab põhjalikke muutusi eelkõige tööstuse ja transpordi valdkonnas. Vaja on mitmeid erinevaid taastuvenergiat põhinevaid tehnoloogilisi lahendusi. Kuid perspektiivikate tehnoloogiate väljatöötamise kiirendamiseks on samuti oluline, et neile oleks võimalik anda sihipärast toetust. Selle eesmärgi saavutamiseks läheb tulevikus ilmingimata vaja puhast vesinikku ja sellest toodetud sünteetilisi lähteaineid ja kütuseid ⁽⁴⁾ ning seetõttu tuleks neile anda eritoetust; Seejuures tuleks erilist rõhku panna taastuvenergiat põhinevale saastevabale vesinikule;
5. on seisukohal, et turu praeguses varajases arenguetapis on kasulik rakendada puhta vesiniku võimalike kasutamiskiiside suhtes avatud lähenemisviisi, kuna paljudes valdkondades on teatud määral puhta vesiniku kasutamine tõenäoline; peab edasise turu arengu osas vajalikuks keskendumist lootustandvatele kasutamiskiisidele;
6. juhib sellega seoses tähelepanu asjaolule, et muundamiskadude tõttu on puhta vesiniku ja e-kütuste kasutamine vähem tõhus kui taastuvatest energiaallikatest toodetud elektri otsene kasutamine ning see toob pikas perspektiivis paljude kasutamiskiiside puhul tõenäoliselt kaasa suuremad kulud. Seepärast ollakse seisukohal, et keskmises ja pikas perspektiivis tuleks puhast vesinikku/e-kütuseid kasutada eeskätt valdkondades, kus vesinikku kasutatakse toorainena või kus

⁽¹⁾ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse kliimaneutraalsuse saavutamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2018/1999 (Euroopa kliimaseadus) (COM(2020) 80 final).

⁽²⁾ Komisjoni teatis — Euroopa roheline kokkulepe (COM(2019) 640 final).

⁽³⁾ Vt teekaart – Ares(2020)2722353.

⁽⁴⁾ Edaspidi kasutatakse tekstis sünteetiliste kütuste tähistamiseks lihtsuse huvides terminit „e-kütused“.

energiatõhususe meetmed ja otsene elektrifitseerimine ei ole lahenduseks (nt ammoniaagi ja terase tootmine, raskeveokid ja pikamaatransport, kõrgekuumutusprotsessid, hooajaline elektri salvestamine), ning hoonestatud keskkonna / kaugkütte osades, kus soojuspumbad või -võrgud ei ole tõhusad;

7. teeb ettepaneku, et komisjon uuriks saastevaba vesiniku tootmisvõimalusi ELis, sealhulgas NUTS 2. tasandi vähem arenenud piirkondades, ja naaberpiirkondades (nt Lähis-Idas ja Põhja-Aafrikas), jälgides eriti konkurentsi taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia otsese kasutamisega, kuna põhjalikud ja üksikasjalikud teadmised erinevate stsenaariumite teostatavuse kohta on oluline alus keskkonnahoidliku vesinikumajanduse ülesehitamiseks Euroopas. Lisaks võiks analüüsida, mil määral saab CO₂ sidumisega fossiilkütustepõhist vesinikku kasutada ajutise lahendusena;

8. soovib liikmesriikidel lisada 2023. aastal ajakohastatavatesse riiklikesse energia- ja kliimakavadesse keskkonnahoidliku vesinikumajanduse edendamise ning töötada tihedas koostöös kõigi sidusrühmadega välja lõimitud riiklikud vesinikustrateegiad koos nende rakendusmeetmetega. Nende dokumentide koostamisel ja rakendamisel peaksid liikmesriigid tegema tihedat koostööd piirkondlike ja kohalike omavalitsuste või nende riiklike ja piirkondlike liitude ning teadusringkondadega. Tehakse ettepanek, et iga liikmesriik peaks hindama saastevaba vesiniku tootmise potentsiaali;

Kestlikkuse aspektid

9. rõhutab, et pikas perspektiivis on kestlikult toodetud üksnes vesinik, mida toodetakse vee elektrolüüsiga, mille puhul kasutatakse taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrit (saastevaba vesinik). Seepärast peavad ELi ja liikmesriikide jõupingutused vesinikumajanduse ülesehitamisel olema suunatud eeskätt saastevabale vesinikule. Seni kuni meie käsituses ei ole selle piisavaid koguseid, võivad olla abiks tehnoloogilised üleminekulahendused – näiteks CO₂ sidumisega fossiilkütustepõhine vesinik –, millega vähendatakse praeguse vesinikutootmise CO₂-heidet. Seejuures tuleb tagada, et see ei takista üleminekut saastevaba vesiniku kasutamisele vesinikumajanduse arendamisel. Üleminekulahendused peavad pakkuma reaalselt märkimisväärseid eeliseid võrreldes saastevaba vesiniku kasutamisega nii kulude kui ka kasutuselevõtu kiiruse osas ning need ei tohi tekitada pikaajalist rajasõltuvust;

10. peab ühevõrra vajalikuks nii vesiniku/e-kütuste laialdast ja läbipaistvat klassifitseerimist ja sertifitseerimist kestlikkusest lähtuvalt kui ka selle põhjal välja töötatud sertifikaatide üldist ja kohustuslikku kasutamist. Saastevaba vesiniku turg saab areneda ainult selliste sertifikaatide olemasolul, mis on kujundatud olema ranged, selged ja diferentseeritud ning mis võimaldavad eristada CO₂ sidumisega fossiilkütustepõhist vesinikku ja saastevaba vesinikku. Komitee kutsub komisjoni üles edendama aktiivselt gaaside klassifitseerimise protsessi Euroopa gaasisektori reguleerimise foorumi (nn Madridi foorum) raames ning esitama kiiresti ettepaneku klassifitseerimis- ja sertifitseerimissüsteemi kohta kooskõlas taastuenergia autentimist käsitlevate kehtivate õigusaktidega; nõuab sellega seoses, et kaalutaks olemasolevate paralleelsete päritolutatiste (taastuenergia direktiivi II artikkel 19) ja säästlikkusetõendite süsteemide (taastuenergia direktiivi II artiklid 25–31) ühendamist. Komisjon peaks hoolitsema selle eest, et väljaarendatav Euroopa sertifikaatide/päritolutatiste süsteem võetaks kasutusele rahvusvahelisel tasandil;

Piirkondade eriline roll

11. rõhutab, et saastevaba vesinik pakub võimaluse detsentraliseeritud tootmiseks ja kasutamiseks ning võib seetõttu olla osa tulevases detsentraliseeritud energiavarustusest, nagu seda on kirjeldatud komisjoni pikaajalises strateegias „Puhas planeet kõigi jaoks“⁽⁵⁾ ja millele on ka komitee toetust⁽⁶⁾ avaldanud. Saastevaba vesinik võib edendada piirkondlikku ja kohalikku arengut, kuna väärtusahela olulisi osi saab luua piirkondades ja omavalitsustes ning see võib avaldada positiivset mõju tööhõivele ja VKEdele; lisaks saab saastevaba vesiniku tootmisel tekkivat üleliigset soojust kasutada kohalikus ja piirkondlikus soojusvarustuses ning teatud protsesside kõrvalsaadusena toodetud vesinikku saab taaskasutada kohapeal ja piirkonnas;

⁽⁵⁾ COM(2018) 773 final.

⁽⁶⁾ Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Pariisi kokkuleppe rakendamine innovaatilisele ja säästvale energiale ülemineku kaudu kohalikul ja piirkondlikul tasandil“ (ELT C 39, 5.2.2020, lk 72); Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Puhas planeet kõigi jaoks – Euroopa pikaajaline strateegiline visioon, et jõuda jõuka, nüüdisaegse, konkurentsivõimelise ja kliimanetraalse majanduseni“ (ELT C 404, 29.11.2019, lk 58).

12. rõhutab selgesõnaliselt, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on otsustav roll vesinikumajanduse ellu viimisel. Paljud kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused töötavad välja vesinikustrateegiaid, saastevaba vesiniku programme ja konkreetseid projekte, tehes seda näiteks projekti „European Hydrogen Valleys Partnership“ raames⁽⁷⁾. Üksikasjalikud teadmised kohalikest oludest, sidemed kohalike sidusrühmadega, kavandamise ja lubade andmise protsesside järelevalve teostamine ning mitmesugused piirkondlikud ja kohalikud motiveerimis- ja rahastamisvõimalused, avalikud hanked ning akadeemilise ja kutsealase väljaõppe ja täiendõppe pädevused muudavad kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused asjaomase turu ülesehitamisel asendamatuks osalejateks;

13. rõhutab, et piirkonnad võivad etendada olulist ühendavat rolli piirkondlike saastevaba vesiniku käsitlevate strateegiatega ja toetusprogrammide väljatöötamisel, pidades silmas piirkondlike saastevaba vesiniku käsitlevate väärtusahelate integreeritud arendamist. Tootmise ja kasutamise ruumiline lähedus võimaldab neil kõigepealt rajada piirkondlikud vesinikuvõrgud, mida saab aja jooksul laiendada. Tsentraliseeritud suuremahulist vesinikupakkumist saab tööstusklastrites ühitada tööstuse, liikuvuse, hoonete ja võrgu tasakaalustamise nõudlusega tööstusklastri ümbruses koormuse ümberjagamiseks piirkondlikul, riiklikul ja rahvusvahelisel tasandil (sektori kombineerimine). Sadamate läheduses asuvad kohad võivad olla eriti atraktiivsed, kuna need on pikas perspektiivis soodsad ka vesiniku/e-kütuste impordiks; Komitee kutsub Euroopa Komisjoni üles toetama selliste piirkondlike saastevaba vesiniku väärtusahela strateegiatega ja programmide väljatöötamist ja rakendamist;

Turu arengute koostöölastamine

14. tuletab meelde, et saastevaba vesiniku turg ei saa areneda ilma märkimisväärsete investeeringuteta, sealhulgas ka erasektori investeeringuteta. Neid hakatakse tegema ainult siis, kui on olemas usaldus turu pikaajalise arengu suhtes. Usaldust võivad aidata suurendada kaugeleulatuvad ja siduvad eesmärgid, selge õigusraamistik, selge strateegia ja konkreetne saastevaba vesiniku tegevuskava;

15. kutsub komisjoni üles väljakuulutatud ELi vesinikustrateegias sõnastama eeskätt ELi-ülese nägemuse saastevaba vesiniku olukorrast aastaks 2030 ja 2050 ning kujundama visiooni saastevaba vesiniku kasutusvaldkondade, selle turuleviimise ja edasise innovatsiooni edendamise kohta, võttes arvesse käesolevas arvamuses esitatud soovitusi;

16. kutsub komisjoni üles esitama koos ELi vesinikustrateegiaga integreeritud tegevuskava, mis hõlmaks mitte-seadusandlikke ja seadusandlikke meetmeid Euroopa puhta vesinikumajanduse ja vesiniku siseturu rajamiseks, fookusega saastevaba vesinikul, tuginedes käesoleva arvamuse ja üleeuroopalist huvi pakkuvate tähtsate projektide strateegilise foorumi soovitustele. ELi vesinikustrateegia peaks sisaldama kaugeleulatuvaid eesmärgi saastevaba vesiniku tootmisvõimuse osas, tuginedes sealjuures piirkondlike tootmisvõimuste analüüsile, ning edendama vesiniku tootmise ja kasutamise süstemaatilist laiendamist koos asjakohaste väärtusahelate loomisega. See peaks aitama kaasa kogu ELi hõlmavale pakkumisele, nõudluse ja taristu arendamise koordineerimisele ning samuti regulatiivse tegevuse koordineerimisele ja toetusele ELi, liikmesriikide ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste tasandil, pöörates erilist tähelepanu piirkondade eespool mainitud ühendavale rollile saastevaba vesiniku tootmise ja kasutamise arendamisel lähteainelasele üleminekul energeetikas;

17. on seisukohal, et keskkonnahoidliku vesinikumajanduse arendamine on Euroopa rohelise kokkuleppe raames eesmärgiks seatud kestliku tööstuspoliitika hädavajalik; juhib tähelepanu sellele, et saastevaba vesiniku konkurentsivõimeliseks muutmiseks tuleb elektrolüüsi tehnoloogia arendada gigavatt-suurusjärku. Elektrolüüsi tootmine ELi liikmesriikides pakub uusi (tööhõive-) võimalusi ja rahvusvahelise ekspordi potentsiaali. Komitee kutsub Euroopa Komisjoni üles neid toetama ning rõhutab, kui oluline on kaasata koos tööstusega ka Euroopa piirkonnad, et töötada välja valdkondadevahelised vesiniku väärtusahelad, mis ühendavad pakkumist, taristut ja nõudlust. Komitee kutsub komisjoni üles edendama Euroopa uue tööstusstrateegia rakendamist⁽⁸⁾ raames keskkonnahoidlike vesinikutehnoloogiate ja -süsteemide juhtivaid turge ning nende kasutamist kliimaneutraalseks tootmiseks, eelkõige terase-, tsemendi- ja keemiatööstuses. Komitee nõuab, et komisjon võtaks kiiresti vastu väljakuulutatud ELi puhta terase strateegia ja keskenduks saastevaba vesiniku kasutamisele;

⁽⁷⁾ Aruka spetsialiseerumise platvormi (S3P) raames.

⁽⁸⁾ COM(2020) 102 final.

18. väljendab suurt heameelt selle üle, et uues tööstusstrateegias teavitati Euroopa puhta vesiniku liidu loomisest; nõuab, et selle loomine toimuks kiiresti, see keskenduks saastevabale vesinikule ja võimaldaks ELil saavutada juhtpositsiooni selles olulises tehnoloogiavaldkonnas, aidates kaasa koordineerimisele ning teadmiste ja kogemuste vahetamisele; nõuab, et komisjon täidaks lubadust kaasata liidu töösse piirkonnad ja VKEd;

19. juhib tähelepanu asjaolule, et samade energiaallikate kasutamisest tulenev sektorite kasvav integratsioon nõuab süsteemsemat lähenemisviisi sektoritele; rõhutab, et Euroopa Komisjoni integreeritud energiasüsteemi strateegias ja ELi vesinikumajanduse strateegias⁽⁹⁾ tuleb toonitada saastevaba vesiniku süsteemset tähtsust võrreldes teiste energiavormidega valdkondliku integratsiooni jaoks (elekter, taastuvad gaasid ja e- kütused) tulevases energia- ja majandussüsteemis ning välja tuua rakendusviisid, mis oleksid süsteemile kasulikud. Seal tuleb välja tuua rakendusviisid, mis oleksid süsteemile kasulikud, ning näidata, kuidas kohandatud ja uued turueeskirjad võivad kiiresti viia toimiva vesinikuturuni, mis ühest küljest võimaldab vesiniku tootmise ja kasutamise dünaamilist arengut ning teisest küljest on hästi integreeritud elektri- ja gaasiturudega;

Toetav õigusraamistik ja taristu arendamine Euroopa roheline kokkuleppe raames

20. rõhutab, et taastuvenergia dünaamilisest kasutuselevõtust elektritootmises saab Euroopa saastevaba vesiniku turu arengu nurgakivi; nõuab taastuvenergia direktiivi läbivaatamist seoses ELi 2030. aasta kliimaalaste eesmärkide suurendamisega; seejuures tuleb eelkõige vastavalt suurendada ELi eesmärki taastuvenergia osakaalu kohta summaarses energia lõpptarbimises; julgustab liikmesriike ning kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi seadma ambitsioonikaid eesmärke taastuvenergia, näiteks tuule- ja päikeseenergia kasutamise laiendamise osas; loodab, et komisjoni väljakuulutatud avamere taastuvenergia strateegia hoogustab selle sektori arengut, muu hulgas uuenduslike, avamerel saastevaba vesiniku tootmise projektide rahastamise kaudu;

21. soovib komisjonil uurida, kas II taastuvenergia direktiiv ja delegeeritud õigusaktid pakuvad üleminekuetapis piisavaid stiimuleid tööstuslikel CO₂ heitkogustel ning süsinikdioksiidi kogumisel ja kasutamisel põhinevate e-kütuste kasutamiseks. Tuleb siiski tagada, et välditaks kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise topeltarvestust ning e-kütuste lugemist täielikult taastuvateks kütusteks;

22. nõuab lisaks II taastuvenergia direktiivi delegeeritud õigusaktide kiiret väljatöötamist, et selgitada vesiniku tootmiseks kasutatavate elektrivõrkude klassifikatsiooni (II taastuvenergia direktiivi artikkel 27) ja sünteetiliste kütuste kasvuhoonegaaside heite vähendamise miinimumnõudeid (II taastuvenergia direktiivi artikkel 5);

23. rõhutab, et võrguenergia kasutamine vesiniku tootmiseks peaks tagama elektrolüüsi võrgu- ja süsteemisõbraliku toimimise (*demand side management*); nõuab, et ELi vesinikustrateegiasse ning riikliku ja piirkondliku tasandi vesinikustrateegiatesse lisataks täiendava keskkonnahoidliku elektri tootmise võimsuse tagamine elektrolüüsi jaoks;

24. juhib tähelepanu sellele, et väliskulude sisestamine loob eri energiaallikatele võrdsed tingimused ja suurendab saastevaba vesiniku majanduslikku atraktiivsust; toetab seepärast energia maksustamise direktiivi põhjalikku läbivaatamist, et viia energia maksustamine kooskõlla Euroopa roheline kokkuleppe eesmärkidega ning lisada vesinik ja e-kütused direktiivi kohaldamisalasse; julgustab liikmesriike kasutama olemasolevaid võimalusi keskkonnahoidlikuks maksustamiseks ja kasutama täiendavaid tulusid selleks, et vähendada vähese CO₂ heitega elektrienergia maksukoormust;

25. rõhutab, et ELi heitkogustega kauplemise süsteem (ELi HKS) pakub olulisi stiimuleid kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamiseks energiamahukates tööstusharudes (nt keemia- ja terasetööstus), mille puhul saastevaba vesinik on peamine lahendus CO₂ heite vähendamiseks. Heitkogustega kauplemise direktiivi läbivaatamisel tuleks arvesse võtta uusi 2030. aasta kliimaeesmärke, nt suurendades lineaarset vähendamistegurit. Investeerimiskindlust saaks suurendada miinimumhinna lisamisega ELi heitkogustega kauplemise süsteemi;

26. toetab sobiva, WTO nõuetega ühilduva piiril kohaldatava süsinikdioksiidi kohandusmehhanismi⁽¹⁰⁾ arendamist kolmandatest riikidest imporditud toodete jaoks, mille tootmine tekitab palju CO₂ heidet ja mille puhul rahvusvaheline konkurents on tihe. Selline süsteem koos kohandatud ELi heitkogustega kauplemise süsteemiga võiks pakkuda stiimuleid saastevaba vesiniku kasutamiseks energiamahukates tööstusharudes;

⁽⁹⁾ Vt Euroopa Komisjoni teekaart – Ares(2020)2722353.

⁽¹⁰⁾ Vt Esialgne mõjuhinnang Ares(2020)1350037.

27. kutsub komisjoni üles vaatama läbi üleeuroopalisi energiavõrkusid (TEN-E) käsitleva määruse⁽¹¹⁾ ja Euroopa gaasiturgu käsitlevad ELi eeskirjad, eelkõige ELi gaasidirektiivi 2009/73/EÜ⁽¹²⁾ nii, et need võimaldaks keskkonnahoidliku vesinikumajanduse ning vesiniku üleeuroopalise transpordi dünaamilist arengut. Selle raames tuleks näiteks määratleda ühtsed ja selged standardid (nt vesiniku lubatav osakaal maagaasivõrgus), vastavalt kohandada ühishuviprojektide nõuded TEN-Ega, kooskõlastatult kavandada elektri- ja gaasitaristud ning olemasolev gaasitaristu ümber suunata, samuti koostada selged eeskirjad sertifitseeritud ja taastuenergiaga põhineva vesiniku suunamiseks maagaasivõrku. Lisaks on vaja töötada välja avalike, kõigile ligipääsetavate vesinikuvõrkude õiguslikud alused; Komitee juhib tähelepanu sellele, et spetsiaalsete vesinikuvõrkude arendamine ja laiendamine on oluline eeltingimus puhtakujulise vesiniku kättesaadavusele prioriteetsete rakenduste jaoks, mille puhul ei ole vesinikule ettenähtavaid alternatiive;

28. on seisukohal, et üleeuroopalise transpordivõrgu (TEN-T) määruse läbivaatamisel tuleks lisaks muudele energialiikidele, mis vastavad kestlikkuse ja kasvuhooonegaaside vähendamise nõuetele, pöörata palju suuremat tähelepanu madala CO₂ heitega veokite ja busside ning siseveelaevade mootoritehnoloogiatele, nagu näiteks elektrimootoritele, mida varustatakse elektriga vesinikütuseelementide või kontaktõhuliinide vahendusel. Asjaomase taristu arendamine esmalt põhivõrgukoridorides on nende tehnoloogiate laialdase kasutuselevõtu eeltingimus. Euroopa ühendamise rahastu peaks selleks eraldama piisavalt rahalisi vahendeid. Alternatiivkütuste taristu direktiivi läbivaatamine annab võimaluse kehtestada liikmesriikides konkreetsete nõuded vesinikutanklate võrgu tihedusele;

29. kutsub komisjoni üles võimaldama toetust vesiniku transportimiseks vajaliku torujuhtmetaristu loomisele (uute torujuhtmete ehitamine või olemasolevate gaasitorude ajakohastamine) ja ladustamistaristu rajamisele; rõhutab, et piiriülese vesinikutaristu arendamine ja rahastamine tööstusklasterite vahel pakub majanduslikke võimalusi. Ruumilise planeerimise ja kulutõhususe tõttu on soovitatav teha koostööd teiste sektoritega, mis vajavad uut energiataristut;

30. kutsub komisjoni üles pidama oma väljakuulutatud säästva ja aruka liikuvuse strateegia raames esmatahtsaks saastevaba vesiniku ja e-kütuste kasutamist elektritranspordi täiendusena raskete kaubaveokite, ühistranspordi, veetranspordi ja õhustranspordi valdkonnas. See nõuab selget ja usaldusväärset tegevuskava ning Euroopa õigusraamistikku, et ergutada vähese heitega sõidukite kasutamist olemasolevate maksusüsteemide raames;

Toetus finants- ja regulatiivsete meetmete ning riigiabi kaudu

31. rõhutab, et keskkonnahoidliku vesinikumajanduse arendamist, eelkõige selle tootmise ülesehitamist, tuleb toetada avaliku sektori vahenditest, kuna saastevaba vesinik ei ole veel majanduslikult elujõuline. Komitee juhib tähelepanu sellele, et keskkonnakaitse ja energiaalase riigiabi suuniste läbivaatamisel tuleks säilitada või suurendada toetusvahendite eraldamist, et võimaldada turu varajast arengut;

32. tuletab meelde, et saastevaba vesiniku tootmise olulised kulukomponendid sisaldavad nii investeerimis- kui ka elektrikulusid. Põhimõtteliselt on saastevaba vesiniku tootmise edendamiseks olemas vahendid nii pakkumise kui ka nõudluse poolelt ning need võivad avaldada sarnast mõju, olenevalt nende väljatöötamisest. Pakkumise poole võimalikeks vahenditeks on investeerimistoetused ja soodustariifid. Komitee rõhutab, et elektrisektori kogemustele tuginedes võib öelda, et teatava aja jooksul tagatud tulud võimaldavad tootmisvõimsuse suurendamist. Selleks et siiski tekitada konkurentsipurvet, võib algusest peale korraldada pakkumismenetlusi nii soodustariifidele kui ka investeerimistoetustele;

33. tõstab esile, et reguleerivad meetmed võivad teatavates sektorites või rakendusvaldkondades tekitada nõudlust saastevaba vesiniku järele, mis omakorda soodustab tootmise laiendamist. Kasvuhooonegaaside heite vähendamise eesmärgid asjaomastes sektorites koos selliste vahenditega nagu kohustuslikud segamiskvoodid (nt õhu- ja meretransport), kasvuhooonegaaside vähendamise kvoodid kütuse tarnijatele või CO₂ heite piirnormid sõidukiparkidele (nt veokitele, bussidele või siseveelaevadele) võivad tekitada kindla nõudluse saastevaba vesiniku või e-kütuste järele. Sellega seoses kutsub

⁽¹¹⁾ Vt esialgne mõjuhinnang Ares(2020)2487772.

⁽¹²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/73/EÜ, mis käsitleb maagaasi siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/55/EÜ (ELT L 211, 14.8.2009, lk 94).

komitee liikmesriike üles kasutama II taastuenergia direktiivi rakendamisel juba olemasolevaid õiguslikke võimalusi saastevaba vesiniku/e-kütuste kasutamise edendamiseks. Nn hinnavahelepingud – *Carbon Contracts for Difference, CCfD* – võiksid olla alternatiiv rakendustele, mis juba praegu vajavad suures koguses vesinikku. Need lepingud kompenseerivad erinevuse kasutajate kasvuhoonegaaside vältimise tegelike kulude ja praeguse CO₂ hinna vahel;

34. juhib tähelepanu sellele, et ka riigihangetega võib tekitada tuntava ja prognoositava nõudluse. Kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel võib siin olla oluline roll, kuna kohalike omavalitsuste ja munitsipaaltegevõtete sõidukipargid (nt tänavapuhastus, jäätmevedu, kohalik ühistransport, taksod) pakuvad üha enam huvi saastevaba vesiniku ja muude kliimaneutraalsete mootoritehnoloogiate kasutamise rakendusala;

35. väljendab heameelt algatuste üle üleeuroopalist huvi pakkuvate tähtsate projektide (*important projects of common European interest, IPCEIs*) loomiseks saastevaba vesiniku jaoks. Komitee julgustab komisjoni looma õigusraamistikku IPCEI saastevaba vesiniku projektide ja liikmesriike jaoks, kes seda seejärel kasutama hakkavad, sillutades nii teed suure ulatusega näidisprojektidele. Eritähelepanu tuleks pöörata koostoime loomisele eri IPCEI vesinikualaste projektide vahel, et vältida suletud ringi saastevaba vesiniku väärtusahela arengus;

36. nõuab suuremat toetust saastevaba vesiniku näidisprojektidele ELi heitkogustega kauplemise süsteemi vahenditest toetust saava innovatsioonifondi ja ajakohastamisfondi eelarvest ning sihtotstarbelist toetust saastevaba vesiniku kasutamisele programmi „InvestEU“ kaudu; julgustab liikmesriike ja piirkondi kasutama järgmisel rahastamisperioodil muuhulgas Euroopa struktuuri- ja investeerimisfonde, k.a Interregi, et luua ja tugevdada piirkondlikke, kohalikke ja piirkondadevahelisi vesinikuklastreid; rõhutab vajadust saavutada kõigil tasanditel koostoime eelnimetatud vahendite, IPCEI, Euroopa ühendamise rahastu ja teadusuuringute rahastamise vahel;

37. tunneb heameelt Euroopa Investeerimispannga (EIP) vastu võetud uue energialaenupoliitika üle, sealhulgas uute rahastamisviiside kavandamise üle InnovFini nõustamisprogrammi raames; nõuab sellega seoses, et EIP toetaks märkimisväärselt saastevaba vesinikku selliste rahastamisviisidega, mis toovad kasu ka VKEdele ning kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele ja nende tugipankadele;

38. usub, et ühtne kontaktpunkt ELi tasandil võiks oluliselt lihtsustada ettevõtjate, sealhulgas VKEde ning piirkondade ja linnade juurdepääsu projektide rahastamisele;

39. soovib liikmesriikidel tihedas koostöös kohalike ja piirkondlike omavalitsuste või nende riiklike ja piirkondlike ühendustega täiendada ELi rahastamist riiklike programmidega, mis on suunatud ulatuslikele näidisprojektidele ja reaallaboritele, samuti riiklikele võrgustikele ja vesinikupiirkondade kogemustevahetusele;

40. rõhutab, et vaja on pikaajalisi signaale, et suunata erasektori finants- ja kapitalivood keskkonnahoidlikku vesinikumajandust hõlmavale keskkonnahoidlikule üleminekule, mis tuleks muuhulgas kasuks uuenduslikele VKEdele; ootab sellega seoses komisjonilt toetust väljakuulutatud kestliku rahastamise strateegia raames;

Teadusuuringud ja innovatsioon

41. rõhutab teadusuuringute ja innovatsiooni olulist rolli ka saastevaba vesiniku laiaulatuslikul tootmisel ja kasutamisel. Nende eesmärk peab olema kulude alandamine väärtusahela kõigis osades ning käitiste kontrollitavuse, tõhususe ja eluea parandamine. Seepärast soovib komitee pöörata erilist tähelepanu saastevabale vesinikule programmi „Euroopa horisont“ raames, sealhulgas selle rohelise kokkuleppe missioonides, Euroopa energiatehnoloogia strateegilises kavas ja Euroopa Innovatsiooninõukogus (EIC);

42. tervitab komisjoni ettepanekut rakendada programmi „Euroopa horisont“ raames kütuseelementide ja vesiniku valdkonna ühisettevõtte jätkumeetmena Euroopa puhta vesiniku partnerlust⁽¹³⁾; soovib parandada partnerluse rahastamispaketti, samuti mehhanismi ja struktuuri võrreldes kütuseelementide ja vesiniku valdkonna ühisettevõttega, võttes nõuetekohaselt arvesse kohalike ja piirkondlike omavalitsuste spetsiifilist rolli, et oleks võimalik toetada rohkem

⁽¹³⁾ Vt esialgne mõjuhindang Ares(2019)4972390.

saastevaba vesiniku näidisprojekte, sealhulgas projekti „European Hydrogen Valleys Partnership“ raames; rõhutab, et partnerluse oluline eesmärk peab olema teadmiste ja kogemuste vahetamise parandamine piirkondade vahel, ELi institutsioonide, liikmesriikide ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste vahel, aga ka ettevõtete vahel;

43. julgustab liikmesriike ning kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi edendama oma pädevuste raames kõrghariduse ja kutseõppe valdkonnas kvalifitseeritud spetsialistide ja teadlaste koolitamist kogu saastevaba vesiniku väärtusahela ulatuses. Samuti peaksid nad looma ja parandama asjakohaseid nõustamisteenuseid, eelkõige VKEde jaoks. Komitee kutsub komisjoni üles neid jõupingutusi toetama, eelkõige uues Euroopa tööstusstrateegias⁽¹⁴⁾ välja kuulutatud uue Euroopa oskuste pakti ja Euroopa haridusruumi kontekstis;

Rahvusvaheline mõõde

44. juhib tähelepanu sellele, et pikas perspektiivis katab suure osa vesiniku/e-kütuste nõudlusest tõenäoliselt import piirkondadest, kus on väga head taastuvad ressursid; seejuures peavad imporditud vesiniku/e-kütuste suhtes kehtima samavõrd ranged kestlikuskriteeriumid; soovib arvestada nõutud saastevaba vesiniku tegevuskavas vesiniku/e-kütuse tootmisega kolmandates riikides ja selle transpordiga ELi. Samuti julgustab komitee komisjoni alustama varajases etapis koostööd potentsiaalsete eksportivate riikidega, aga ka teiste importivate riikidega (nt Jaapan), et toetada rahvusvahelise puhta vesinikumajanduse kooskõlastatud arengut, keskendudes saastevabale vesinikule. Lisaks tuleks tugevdada asjaomaseid rahvusvahelisi algatusi, näiteks vesinikualgatust puhta energia teemal toimunud ministrite kohtumise raames ja innovatsioonimissiooni. Nagu projekti „European Hydrogen Valleys Partnership“ puhul, tuleks ka sellesse kaasata kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused.

Brüssel, 2. juuli 2020

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽¹⁴⁾ COM(2020) 102 final.